

Zaterdag 29 januari 1916 – ochtendeditie

Het Belgische kabinet.

Havre, 28 januari. In de gisteren onder voorzitterschap van de koning gehouden kabinetsraad heeft minister Helleputte zijn ontslaaanvraag (ingediend als protest tegen de opneming van leden der oppositie in het ministerie) teruggenomen.

Zaterdag 29 januari 1916 – avondeditie

Memoranda (KVdW).

Brussel, 15 januari.

Er zijn mensen die niet geschikt zijn voor het beschouwend leven, en die er niet eens aan denken, zich daarin te bekwamen. Bang voor de verveling, die van zulke geestesvorm natuurlijk de ergste vijand is, vertonen zij deze lieve bijzonderheid, dat een niets vermag ze bezig te houden, als kinderen en oude vrijsters. Zij lezen lichte romannetjes of knutselen alleraardigste snuisterijtjes uit luciferdoosjes; zij bedenken moppen en de gelegenheid om ze als apostelike tradities van hand tot hand over te leveren; aan tafel snijden ze zwijngensnoetjes uit citroenen of doen de maagden blozen door schunnigheden zonder zout; zij leren de Belgische kranten van buiten, en halen uit de Hollandse allerlei indrukwekkende nieuwtjes die er niet in staan. Zij zijn het eigenlijk, die over oorlog beschikken en vrede verwerpbaar vinden, onder het genot van een glas Faro. En op de tram ...

De laatste van dit soort, dat ik anders liefst vermijd, heb ik op de tram ontmoet. Niet langer dan vanmiddag; en in volle glorie nog wel. Een

glorie die ditmaal gewettigd was, en, ik hoop het althans, eerlijk verdiend. De man, namelijk, bezat ... een zilveren halve frank. - Geloof mij: ik hou hier niemand voor de aap. En als ik zeg dat het u tot een zeer benijdenswaardig individu maakt, tot iemand die de aandacht van zijn medeburgers verdient en hun bewondering waardig, een halve frank van zilver te bezitten, dan is dat hier in Brussel de evidentie zelf, en dan zou men slecht gevallen zijn, dit nog te durven betwisten. Want ge moet weten; een artikel, dat in Brussel aan het uitsterven is, dat is de portemonnee. Eenvoudig omdat men er geen gebruik meer voor heeft. Behalve wat, steeds schaarser, zinken pasmunt en enige pfennige, betalen wij met briefjes, die ons aan onze eerste vorsten of aan de beroemdste onzer schilders herinneren, of waar eenvoudig met meer of minder duidelijkheid een bij uitstek nominale waarde op vermeld staat. Zulke waarden bewaart men het best in portefeuille; men doet het dan ook doorgaans. En het is een der ingrijpendste wijzigingen in ons sociaal leven.

En nu was daar zowaar iemand die, zelfs bij quasi algehele ontstentenis aan Duits zilver, een "half manneke" op zak had, een wit half frankje. Op zak? Neen, want, als het Ros Beiaard in de voormalige stad Dendermonde, zoals in het liedje vermeld staat, deed het zijn ronde door de tram. Iedereen wilde het zien; ieder liet het in zijn handpalm wegen; ieder voelde in zich een expertenziel ontwaken tot keuren van dit stukje gemunt zilver. En er was geen twijfel mogelijk: dit was nu eens een echt halve frankstukje; een Frans half frankje nogal, en daardoor nog eerbiedwekkender; een zilverlingetje waar de bekende "Semeuse" van Roty tegen de wind in zaait, - hetgeen de achteruitgang van de Franse landbouw verklaart. Iedereen had er een meer of minder diepzinnig idee over. De man zonder pretentie verklaarde, dat het zonder twijfel een halve frank mocht heten. Iemand anders, die zich blijkbaar in financiële problemen thuis

gevoelde als in een afgedragen jasje, wees fijntjes op de mogelijkheid, dat men het wel als niet gangbaar kon afwijzen, waarop een vaderlandslievende dame de vlezige schouders ophaalde: “comme si les Français n'étaient pas nos alliés”; ook de conducteur liet het op de zwarte achtergrond van zijn wollen want dof blinken, en schudde daarop bedenkelijk het hoofd, zonder ons trouwens de reden van zijn bedenking te openbaren. Alleen de Duitse soldaten deden, alsof zij het niks merkwaardig vonden. “Ze zijn jaloers”, meende iemand. En er was iemand anders die vond, dat het wel mogelijk was. - Intussen zat de rechtmatige eigenaar te transpireren van triomfantelijke vreugd”. Men vroeg hem hoe hij er aan kwam, aan zulke rariteit. Hij zette grote ogen op vol geheimzinnigheid: ja, ziet u, het tonen, dat ging nog, maar zeggen waar hij het vandaan had ... - Natuurlijk steeg er het stukje tienvoudig in waarde door ...

En ziedaar de jongste vermaken die Brussel oplevert: ruim twintig mensen hebben vandaag een Frans half frankje gezien; de stad zal er morgen vol van lopen ...

17 Januari.

Revisie der gevoelens.

Ik lees de ultieme vergissing van Chateaubriand, zijn treurspel “Moïse”, en ontmoet dit vers:

Les enfants, les tombeaux font toute la patrie.

En herinner mij hierbij al de waarde, die ook een Maurice Barrès aan de cultus der eigen doden als zinnebeeld van, als school voor de vaderlandsliefde hecht. Is het omdat ik tot een ras behoor dat te veel levenszin bezit om zich in zulke mate zijn doden aan te trekken? Heeft het ons zo weinig aan heldenverering ontbroken, dat Vermeylen er

indertijd tegen waarschuwen moest als tegen een gevaar. Het heeft inderdaad meer waarde, zich op zichzelf te kunnen beroepen, dan te moeten wijzen op daden die de voorvaderen voor ons hebben gedaan, en waar wij menen op te kunnen teren als op het fortuin dat onze ouders voor ons door noeste arbeid verdiend hebben; geen reden tot fierheid voor ons zou ik menen, en eerder een teken van lafheid. - Zeker, de wieg van onze kinderen, het graf van onze beminden, zij tekenen eeuwige plaatsen af: de huizen waar ons gemoed zich het vroomst en zuiverst terugvindt, zichzelf niet beliegt, zijn schuld bekent en zijn straf als verdiend aanvaardt, de rust kent der voldoening om volbrachte plicht en gekwetten lijden. Maar zou dat nu het gehele vaderland zijn?

Chateaubriand's vers is zeker geen losse boutade, die “zo in 't rijm te pas” kwam; en wij weten van Barrès, dat hij heel wat minder lichtzinnig is dan de meeste andere Fransen, zelfs dezen van zijn, bij uitstek geïntellectualiseerde, generatie. Zo hun formule van vaderlandsliefde voor ons niet past, zou dat niet kunnen liggen aan het feit, dat wij in de wereld een zo geheel andere positie innemen? Geografisch reeds: op de doortocht van twee tegengestelde beschavingen, en op het kruispunt tevens van grote wereldwegen; met geestelijke en economische gevolgen, die vanzelf spreken en waar al te dikwijls op gewezen werd om er hier bij te blijven stilstaan. Gestadige dubbele invloed, die deze eerste deugd deed ontwaken, tevens eerste uiting van vaderlandsliefde. Tegenweer van onze raseigenschappen, liefde voor de eigen taal en de eigen kunst zoals ze zich het zuiverst uitspreekt voor de eigen volksoverleveringen en zelfs de eigen, zij het ook minder goed geachte, karaktertrekken, als daar zijn onze koppigheid en onze hoogmoed. Zij vermochten opslorping te voorkomen; terwijl het een onzer eigenaardigheden was, dat wij alles buiten ons gemakkelijk te verwerken wisten zonder er al te veel bij te verliezen: interferentie gaat de Vlamingen goed af

hetgeen kan liggen aan de West-Vlaamse achterdocht en aan het Oost-Vlaamse doorzettingsvermogen.

Dit dan was de grondslag van onze, trouwens nogal losse en zeer zeker onbewuste vaderlandsliefde; - tot op het ogenblik, dat het wereldcataclysm uitbrak. Toen, - ja, toen ... Wij, die meer dan welk volk misschien van geheel Europa Europees dachten en voelden, weer daartoe door de natuurlijkste der omstandigheden genoopt; wij met ons zwak leger en onze antimilitaristische geest: wij waren de eersten die de oorlog trof; ons bloed vloeide als eerste offer voor een zaak waar wij allicht nooit de vrucht van zouden genieten; wij werden geslacht, eenvoudig; hoe zou de opstand ons niet hebben omploegd en de wrok gedrenkt met kokende gal? Onze jongens, het puik van onze jeugd, gevallen, - waarom? Wij konden niet zeggen, wij: omdat onze grenzen te eng waren geworden voor onze handel en voor onze industrie; of: omdat onze economische macht bedreigd wordt. Wij hadden zelfs het edele voorwendsel niet, dat wij minder sterken wilden verdedigen. Neen, wij hadden geen andere reden dan deze: wij zagen onze grond betreden door een macht die er niet thuis hoorde. En echt, die reden was voldoende om ons hart om te keren in ons lijf, en wat ons het besef schonk van onze nieuwe vaderlandsliefde, het was het minst vervreembare wat wij bezitten en onze zuiverste rijkdom: onze vrijheidszin.

Toen was het de bezetting, die nieuwe levensvoorwaarden meebracht, en niet alleen materiële: ook en niet het minst morele. Het eist weinig gewone vermogens, er zich in te schikken, eerst zonder morren, daarna zonder er iets van zijn waardigheid bij in te boeten. Deze problemen hebben wij weten op te lossen, doorgaans te onzer ere en zelfs ten onzen voordele. En dit danken wij aan nog een andere vorm, ons vroeger onbekend, der vaderlandsliefde: die der samenhorigheid, gesproten uit het samen lijden. Wij weten wat wij aan elkander hebben, wat wij van elkander mogen vergen, wat

wij van elkander mogen verwachten. Het is een samenspanning, die wel iets van een samenzwering hebben zou, indien wij niet het principe van de zelfhulp, voor zover zij ons mogelijk is, in het openbaar en onomwonden beleden. Wij blijven vasthouden aan al onze rechten, en eisen er eerbied voor, en dat kan niemand ons kwalijk nemen. En wij zien voor het ogenblik niet, hoe wij ons vaderland beter zouden kunnen beminnen ...

Eens vroeg men de fijnzinnige schrijver van "Etude de Jeune Fille", den Waal Henry Maubel, waaraan hij wist dat hij in zijn vaderland was. Hij antwoordde: "Parce que je m'y sens triste". Woord dat dieper is, dan duidelijk. Maar waarvan de waarheid het hart moet hebben doorbloed van al wie de engheid kent van een te klein vaderland, waar de politiek klein en de geest klein zijn, en de mensen bekrompen. Wij allen hebben geweten dat het in België triest kon zijn: er zijn zoveel redenen daartoe bijgekomen, dat wij onder de treurnis konden bezwijken, dat wij in het verdriet zouden ondergaan, indien de tijden van ons de mannelijkheid niet vergden, de smart te keren in daden. - Aan wat wij weten dat wij in ons vaderland zijn? Aan de noden die er heersen; neen: aan het gevoel dat ik vanzelf onderga, van die noden en van het deel aan verantwoordelijkheid, dat ik in die noden en het lenigen ervan heb.

En dit is thans voor ons het beste en zekerste, wat wij aan patriottisme vermogen te presteren ...

Onderscheidingen in het Belgische leger.

Wij ontlenen het volgende aan De (Belgische) Legerbode:

Het oorlogskruis wordt verleend aan hierna vermelde soldaten van de 2^e D. C. die, in de loop van de veldtocht gedecoreerd of eervol bij dagorder van het leger vermeld werden: de Witte, luitenant-

generaal; Rousseau, wachtmeester bij de jagers te paard; Mahieux, Delsupesche, brigadiers bij de jagers te paard, Dewulf, Janssens, Grauls, Van Deuren, Organe, Breuls, soldaten bij de jagers te paard; Greeven, brigadier bij de jagers te paard; Goffinet, hulponderluitenant bij de jagers te paard; Van Dooren, tweede kapitein bij de jagers te paard; Bogaert en Blanc, ruiter bij de jagers te paard; de Monge, generaal-majoor; Cohée, brigadier bij de lancers; baron del Marmol, luitenant bij de lancers; burggraaf de Blolley, adjudant bij de lancers; Baptiste, reserve onderluitenant bij de lancers, Scouvement, tweede kapitein bij de jagers te paard; Bonnejonne, Van Hasselt, wachtmeester bij de jagers te paard; Neerinck, Delaby, ruiters bij de jagers te paard; Martens, brigadier bij de jagers te paard; de Blommaert, kapitein-commandant bij de gidsen; Brugman, 2^e kapitein bij de gidsen; de t'Serclaes, hulponderluitenant bij de gidsen; Cattoir, wachtmeester bij de gidsen; Chiers, ruiter bij de gidsen; Van Camp, Evrard, Goffinet, de Woelmont, luitnants bij de jagers te paard; Marissal, luitenant bij de karabiniers-wielrijders; Tempelaere, soldaat bij de jagers te paard; Rouet, wachtmeester bij de jagers te paard; Nicaise, brigadier bij de jagers te paard; de Creeft, onderluitenant bij de jagers te paard; Boulvin, tweede kapitein bij de karabiniers-wielrijders; Hanon de Louvet, tweede kapitein bij de jagers te paard; de Menten de Horne, luitenant bij de lancers; Nyssens, kapitein-commandant bij de lancers; Vandenbergh, onderluitenant bij de jagers te paard; Verbeke en Cuper, ruiter bij de jagers te paard; de Maret, wachtmeester bij de lancers; Thorn, luitenant stafadjunct bij het H. K.; Marnette en Devos, soldaten bij de karabiniers-wielrijders; Moraine, luitenant-kolonel bij de artillerie; a'Speculo, kapitein-commandant bij de lancers; Stevens en Delrée, kapitein-commandant bij de jagers te paard; Debry, wachtmeester bij de jagers te paard; Van Caulaert, majoor van de staf H. K.; Jones, kapitein-commandant bij de lancers; Vermeulen, soldaat bij de

jagers te paard; Landmeters, kapitein commandant bij de karabiniers-wielrijders; Cuypers, adjunct-geneesheer bij de karabiniers-wielrijders; Daufresne de la Chevalerie, kapitein-commandant bij de lansiers; Hemeleers, luitenant bij het H. K.; Lambrette en Claes, ruiters bij de lansiers; Schoonbaert, ruiter bij het H. K.; Callant, adjudant bij de jagers te paard.

Als blijk van erkenning van het dankbare Belgische vaderland, worden de hierna vermelde officieren, die als dapperen te velde gesneuveld zijn voor de verdediging van de haardsteden en van de eer van het Belgische volk, naar wij in De (Belgische) Legerbode lezen, benoemd in de Leopoldsorde:

Tot officieren: Tilot, kapitein-commandant der infanterie.

Tot ridders: Boeykens, kapitein-commandant der infanterie; Delmeire, Lefevre, Lanier en Cutzeys, onderluitenant der infanterie; De Schepper, Le Pas, Desoy, Tonneau, Van Cauwenberg en Krick, luitenant der infanterie; Fontainas, Charles, Carbonelle, Bosyn, baron van Caloen, Deurwaerder, Servais, Demailly, Gilliard, Lalleux, Antoine, Deppe, Sacré, Soetens, De Foere en Danneels hulponderluitenant der infanterie, Duron, toegevoegd aalmoezenier der infanterie; Cassiers en Van Eegroo, 2e kapiteins der infanterie, Pottier, Deschuyter, Corman, De Lys en Robert, hulponderluitenant der infanterie; Coriat en Vancamps, onderluitenant der artillerie; Naviaux en Kockelberg, onderluitenant der infanterie; Brodhoux en Henrio, reserve-onderluitenant bij de infanterie; Colman, luitenant bij de infanterie, Kuck, Mathiaux en Bocar, tweede kapiteins bij de infanterie; Cox, kapitein-commandant der infanterie; Hellemans, kapitein-commandant der infanterie; D'Hondt, luitenant der artillerie; Soumoy, luitenant vliegenier der infanterie; Lagrange, onderluitenant vliegenier; De Deken, hulponderluitenant der cavalerie; Pertouille, kapitein-commandant

der cavalerie, Decorte, hulponderluitenant der cavalerie; Jorion, hulponderluitenant der cavalerie.

Werden, als blijk van erkenning van het dankbare vaderland, bij dagorder van het leger, eervol vermeld, hierna vermelde officieren, die in de Leopoldsorde waren bevorderd in de loop van de veldtocht en die als dapperen te velde zijn gesneuveld voor de verdediging van de haardsteden en van de eer van het Belgische volk.

Jacques, luitenant der infanterie; Rademaekers, luitenant-kolonel der infanterie; Vilain, kapitein-commandant der infanterie; Donnay de Casteau, luitenant der infanterie; de Gerlache de Gomery, majoor der infanterie.